

Istoria universală și istoria Românilor a fost și este marcată de ziua de 9 mai care a avut un rol important în evoluția umanității, europene și a românilor. Această zi predestinată prin semnarea unor documente sau promovarea prin declarații a colaborării pentru evitarea unor rivalități seculare dintre Germania și Franța are o triplă semnificație: Ziua Europei, a proclamării independenței de stat a României în 1877, ziua victoriei împotriva Germaniei naziste și sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial.

Pentru români, 9 mai 1877 este ziua în care Mihail Kogălniceanu, ministrul de externe al guvernului Ion Brătianu care conducea România în timpul principelui Carol, declara în Parlamentul țării: „suntem independenți, suntem națiune de sine stătătoare”. Prin acest discurs în fața parlamentului român ales pe baza prevederilor Constituției din 1866 statul român renunța la suveranitatea Imperiului Otoman, cu care românii au luptat pentru independență din perioada medievală până la cel moment, 1877. Proclamația de Independență cum a fost numit discursul lui Kogălniceanu din Parlament este consacrată la 10 mai sub semnătura domnitorului Carol, devenit rege prin încoronarea de la 10 mai 1881. Imperiul Otoman o mare putere europeană, în a doua jumătate a secolului XIX avea sub autoritatea sa Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Serbia, Muntenegru.

Imperiul țarist sub Alexandru al II-lea dorea extinderea influenței în Balcani sub deviza sprijinirii luptei popoarelor din Balcani pentru independență de sub stăpânire turcească. De fapt marile imperii europene se confruntau pentru influență în Balcani. Prin întâlnirea de la 26 iunie 1876 din Boemia dintre țarul Alexandru al II-lea și împăratul Franz Joseph s-a încheiat un acord secret prin care Austro-Ungaria nu se opunea acțiunilor Rusiei contra Imperiului Otoman. Austro-Ungaria se alegea cu Bosnia și Herțegovina, iar Rusia recăpăta cele trei județe din sudul Basarabiei, pierdute la Paris, în 1856.

Popoarele aflate sub stăpânire turcească s-au ridicat la luptă pentru independență, în iulie 1875 a izbucnit răscoala din Herțegovina, în august același an s-au ridicat la luptă bosniicii pentru ca în 1876 să se răscole bulgarii urmați de Serbia și Muntenegru. Eșecul conferințelor internaționale de la începutul anului 1877 de la Constantinopol și Londra au dus la izbucnirea conflictului militar dintre Imperiul Țarist și Imperiul Otoman.

La 4 aprilie 1877, guvernul român a semnat Convenția de trecere a armatei ruse prin România iar trupele ruse au intrat pe teritoriul românesc cu o zi mai devreme decât data declarării oficiale a războiului, 12 aprilie 1877, fără să ceară acordul autorităților române. Este ocupat podul de la Barboși, peste Siret, a cărui distrugere de către otomani, ar fi îngreunat trecerea trupelor rusești prin România spre Bulgaria, unde se preconiza confruntarea militară dintre cele două imperii. Situația trupelor ruse în confruntarea cu armata Imperiului Otoman pe câmpul de luptă din Bulgaria a devenit foarte grea, la Plevna unde erau masate mari trupe otomane în prima parte a lunii iulie 1877.

INDEPENDENȚA

Mama Sa Carolu I-lea

*Independența
Prin Cărușă*

Marele duce Nicolae, comandantul trupelor ruse de la Plevna trimite la 19 iulie 1877 domnitorului Carol al României următoarea telegramă: „Turcii, adunând cele mai mari mase de trupe la Plevna, ne zdrobesc. Rog să faci fuziune, demonstrațiune și, dacă se poate, să treci Dunărea cu armata, după cum dorești“. Armata română după ce a trecut Dunărea, a acționat în principal la Plevna, comanda trupelor române și ruse de pe acest teatru de operațiuni având-o domnitorul Carol al României.

Victoriile de la Plevna și Grivița, capitularea lui Osman Pașa, comandantul armatei otomane în fața Colonelului român Cerchez a consolidat acțiunile întreprinse de România pentru recunoașterea Independenței de stat, proclamată la 9 mai 1877 consfințită de Parlament, români și la 10 mai de domnitorul Carol. Entuziasmul popular fost remarcat de eroismul ostașilor români pe câmpul de luptă, de sprijinul popular acordat războiului, prin donații și ofrande, voluntari în război, inclusiv din teritoriile românești din afara staului român, aflte sub dominație străină.

Prin pacea de la San Ștefano s-a creat Principatul Bulgariei recunoscută independența României, Serbiei și Muntenegrului. Imperiul Țarist și-a extins influența în Balcani și Caucaz, nemulțumind celelalte puteri europene. Prin tratatul de la Berlin din 1878 s-a decis ca „Rusia să recunoască României independența, să cedeze teritoriile Dobrogei și Deltei Dunării, inclusiv portul Constanța, și mica Insulă a Serpilor.

În schimb, Rusia prelua județele din sudul Basarabiei (Cahul, Ismail, Bolgrad), care reîntraseră în componența Moldovei după Războiul Crimeii prin prevederile Tratatului de la Paris din 1856“. România după cucerirea independenței proclamată la 9 mai 1877 și cordată prin tratatul de la Berlin pornea pe un nou drum al afirmării europene, al dezvoltării economice, și promovării unei culturii naționale specifice. În evoluția istorică a românilor cel de al doilea eveniment care marchează ziua

de 9 mai, este în anul 1945, când aliații din cel de-al Doilea Război Mondial (Franța, Rusia, SUA și Regatul Unit al Marii Britanii) au obținut victoria împotriva Germaniei naziste, punând astfel capăt celei mai pustiitoare conflagrații din istoria continentului european.

Ziua Victoriei în Europa este celebrată în Statele Unite, Marea Britanie și majoritatea Europei de Vest la 7 mai când generalul german Alfred Jold a semnat actul de capitulare al Germaniei naziste semnat: din partea Uniunii Sovietice de generalul maior Ivan Susluparov (reprezentant al lui Stalin la Comandamentul Aliat) și din partea SUA de Generalul Beddel Smit. Capitularea Germaniei naziste a intrat în vigoare la 8 mai, ora 23:01 (CET), sărbătorită prin festivități de amploare la Londra în prezența regelui George al VI-lea, reginei Elisabeta și primului ministru Churchill dar și în SUA unde președintele Harry Truman a "dedicat" victoria memoriei predecesorului său, Franklin D. Roosevelt. Berlinul se afla sub controlul trupelor sovietice în mare parte, din această cauză Stalin a cerut a doua capitulare în noaptea de 8 spre 9 mai 1945, în fața generalului sovietic Jukov.

Pentru englezi și americani ziua victoriei este 8 mai în timp ce pentru sovietici, aceasta va fi ziua de 9 mai, după explicațiile istoricului Nicolae Enciu din Republica Moldova. Ziua victoriei a pus capăt războiului în Europa dar a marcat formarea celor două sisteme politice diferite democrațiile occidentale și regimurile totalitare care vor duce la Războiul rece cu consecințe dezastruase pentru statele intrate în sfera de influență sovietică printre care și România. Pentru popoarele europene Ziua Europei este o sărbătoare a păcii și unității Europei marcată prin două date: 5 mai pentru Consiliul Europei și 9 mai pentru Uniunea Europeană cunoscută ca ziua Schuman după numele ministrului care prin declarația cu același nume a dus la concilierea franco-germană după rivalitățile permanente din istoria continentului.

Ziua Consiliului Europei reflectă înființarea din 1949 în timp ce Uniunea Europeană celebrează data înființării Comunității Economice a Cărbunelui și Oțelului în 1951. Ziua Europei este unul dintre simbolurile menite să promoveze unitatea în rândul europenilor, promovarea păcii și colaborării între statele membre. Uniunea Europeană (UE) este o uniune politică și economică a 27 de state membre cu un sistem standardizat de legi care se aplică în statele membre, asigură libertatea circulației persoanelor, bunurilor, serviciilor și circulației capitalurilor în piața internă a statelor membre, adoptarea legislației în domeniul justiției și afacerilor interne și menținerea unor politici comune privind comerțul, agricultura, pescuitul și dezvoltarea regională.

Istoria Uniunii Europene începe cu Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului și Comunitatea Economică Europeană înființate prin tratatul de la Paris din 1951 respectiv în 1957 prin Tratatul de la Roma. „Membrii inițiali ai Comunității Europene au fost: Belgia, Franța, Italia, Luxemburg, Olanda și Germania de Vest. În anii următori Comunitatea s-a lărgit prin aderarea unor noi state membre și și-a crescut puterea prin adăugarea de domenii economice, sociale și politice în competența sa”. În 1993 prin Tratatul de la Maastricht s-a înființat Uniunea Europeană cu această denumire.

Prin Tratatul de la Lisabona din 2009 s-au adus precizări noi privind baza constituțională a uniunii. Regatul Unit al Marii Britanii a părăsit în urma unui referendum Uniunea Europeană în 2020. Politicile europene în toate domeniile au dus în rândul statelor membre printre care și România la promovarea democrației, integrării europene, dezvoltării economice, culturale pe baza principiilor acestei, unde drepturile omului ocupă un loc primordial. România primită în Uniunea Europeană în 2007, a beneficiat de fonduri, integrare, promovarea unor politici economice și nu numai în sprijinul unei dezvoltări eficiente a economiei, culturii, infrastructurii.

Prof. univ. dr. Ștefan Păun